

Finansklagenemnda Skade

(Gebyr for uforsikret kjøretøy)

Avgjørelse FinKN 2023-779

10.11.2023

Trafikksforsikringsforeningen (Gebyr)

Gebyr for uforsikret motorvogn

Grunnlag for gebyrileggelse – disp. – opphør av forsikring grunnet manglende betaling – helse.

Klager ble ilagt gebyr i perioden fra og med 18.12.18 til og med 7.10.20. Forsikringen gikk til opphør den 17.12.18 grunnet manglende betaling. Ny forsikring ble tegnet 8.10.20.

Gebyrileggelsen ble påklaget av klager v/fullmektig den 16.6.22. I klagen ble det anført at klager hadde vært syk og ute av stand til å ta hånd om privatøkonomi eller forholde seg til andre avtaler som følge av stress, tunge tanker og engstelse. Klager har vedlagt legeerklæring der det fremkommer at klager har vært fulgt opp av lokalt distriktpsikiatrisk senter og kommunal psykisk helsetjeneste. Trafikksforsikringsforeningen fastholdt gebyrileggelsen og anførte at det ikke forelå forhold utenfor klagers kontroll som ga grunnlag for å endre gebyrileggelsen. Nemnda kom til at gebyret var korrekt ilagt og fant ikke grunnlag for å gi klager dispensasjon som følge av klagers helsetilstand. Sett hen til gebyrperiodens lengde oppfordret nemnda Trafikksforsikringsforeningen til å vurdere reduksjon av gebyret under henvisning til lovforarbeidenes uttalelser om lemping av gebyret.

Saksfremstilling

Saken gjelder ileggelse av gebyr for uforsikret motorvogn etter bilansvarslova § 17a.

Ifølge TFFAuto gikk forsikringen til opphør grunnet manglende betaling den 17.12.18.

Gebyret ble ilagt 21.12.18 og sendt til klagers folkeregistrerte adresse samme dato. TFF sendte også varsel til klager per SMS og e-post den 18.12.18.

Kjøretøyet ble igjen forsikret den 8.10.20.

Klagers fullmektig påklaget gebyrileggelsen 16.6.22. Det fremgår av klagen at:

(...)

Oversender derfor journal og ber om sletting av gjeld vår sønn har hos dere.

Vår sønn har vært syk, og har vært fraværende i våre liv.

Ha har vært mere syk en det vi har vist om pga økonomiske/samlivsproblemer. Har ikke vært frisk nok til å ordne opp og tatt tak i dette. Vi ser fra journalen at dette har vært påpekt flere ganger. Ting har derfor hopet seg opp.

Har nå fått kontakt igjen der han setter ord på ting. Bedd om hjelp og vi ser ingen annen mulighet en at vi ber dere slette gjelden og at han får oppfølging av lege.

(...)

I anledning klagen oversendte Trafikksforsikringsforeningen saken til forsikringsselskapet som svarte den 30.8.22 at:

(...)

Vedlagt faktura, purring og annullasjonsvarsel.

Opprinnelig faktura sendt som avtalegiro, resterende pr. post.

Vi har ikke mottatt returpost.

(...)

Klagers fullmektig har i det vesentlige anført at gebyret er feil ilagt. Klager har ikke vært i stand til å ta hånd om privatøkonomi eller forholde seg til andre avtaler etter et hardt og langt samlivsbrudd i 2016/2017. Han har heller ikke klart å åpne brev eller forholde seg til e-poster. Klager får nå hjelp til det økonomiske og profesjonell hjelp fra flere hold. Klagers fullmektig har vedlagt legeerklæringer datert henholdsvis 26.9.22, 5.10.22 og 7.12.22 i anledning klagesaken. I sakens anledning er det også vedlagt klagers journalutskrift datert 16.6.22.

Trafikksforsikringsforeningen opprettholder gebyrileggelsen og har anført at det ikke foreligger forhold utenfor klagers kontroll som gir grunnlag for å endre gebyrileggelsen. Trafikksforsikringsforeningen har vist til at det ikke fremgår av legeerklæringen at klager har vært ute av stand til å ordne opp i forholdet, og legeerklæringen omhandler kun klagers situasjon i 2018.

Sekretariatets konklusjon: Sekretariatet fant ikke grunnlag for å gi klager medhold. Fra sekretariatets avgjørelse hitsettes:

(...)

Vilkår for gebyrileggelsen

Etter bilansvarslova § 15 første punktum skal alle registreringspliktige kjøretøy være forsikret. Dersom forsikringsplikten ikke overholdes, skal Trafikksforsikringsforeningen ilegge eieren av kjøretøyet et gebyr, se bilansvarsloven § 17a. Gebyret skal ilegges på bakgrunn av antall døgn kjøretøyet har vært uforsikret, se forskrift om gebyr for uforsikret motorvogn mv. §§ 4 og 5.

I denne saken opphørte forsikringen 17.12.18 og kjøretøyet fremsto derfor uforsikret fra og med 18.12.18, og gebyr for uforsikret kjøretøy begynte derfor å løpe. Det fremgår videre av TFFAuto at kjøretøyet igjen ble forsikret den 8.10.20, og gebyret sluttet å løpe.

Gebyret fremstår derfor korrekt ilagt.

Vilkårene for varsling og ileggelse av gebyret

Vilkårene for varsling og ileggelse av gebyret fremgår av gebyrforskriften §§ 6 og 7. I gebyrforskriften § 6 første ledd står det at:

Trafikksforsikringsforeningen skal varsle siste forsikringstaker av uforsikret motorvogn elektronisk (sms eller e-post) så snart det fremgår av TFFAuto at den er uforsikret, såfremt informasjon om mobiltelefonnummer eller e-postadresse er tilgjengelig for Trafikksforsikringsforeningen. I andre tilfeller skal varselet skje samtidig med utskrivningen av gebyr.

Ifølge gebyrforskriften § 6 første ledd plikter Trafikksforsikringsforeningen å varsle "siste forsikringstaker" elektronisk såfremt informasjon om mobiltelefonnummer eller e-postadresse er tilgjengelig for Trafikksforsikringsforeningen. Trafikksforsikringsforeningen varslet klager på SMS og e-post den 18.12.18 om at kjøretøyet var uforsikret, og har dermed varslet i tråd med gebyrforskriften § 6.

Videre følger det av gebyrforskriften § 7 at Trafikksforsikringsforeningen skal underrette den gebyrpliktige om ileggelsen av gebyr "så snart som mulig", og at underretningen skjer ved utsendelse av kravet. I denne saken ble gebyrkravet utstedt den 21.12.18, altså den fjerde dagen etter at gebyret begynte å løpe den 18.12.18, jf. gebyrforskriften § 4. Dette må regnes som "så snart som mulig".

I avgjørelse **FinKN 2019-628** uttalte Finansklagenemnda Skade (TFF Gebyr) at varslene om gebyrileggelse må være avsendt på en betryggende måte. I **FinKN 2019-962** uttalte nemnda at med "betryggende" menes at "krav sendes til en adresse og/ eller på en måte som det er god grunn til å tro at man vil nå frem til adressaten på".

I denne saken har Trafikksikringsforeningen vist til at gebyrkravene ble sendt til H-åsen XX og at dette var klagers adresse frem til 23.11.20. Trafikksikringsforeningen har også vist til at ingen av gebyrkravene har kommet i retur.

Trafikksikringsforeningen har som utgangspunkt varslet og ilagt gebyret i tråd med gebyrforskriften §§ 6 og 7.

Finansklagenemnda Skade (TFF Gebyr) har under henvisning til lovforarbeidene påpekt at Trafikksikringsforeningen aktivt må følge opp unnlatelser av å betale gebyr, slik at gebyret ikke påløper over lang tid, og utgjør et uforholdsmessig høyt beløp, jf. **FinKN 2022-266**.

I denne saken har gebyrkravet påløpt over lang tid og vi minner om at Trafikksikringsforeningen har en plikt til å hindre at saker utvikler seg slik at gebyret utgjør et uforholdsmessig høyt beløp.

Det er noe uklart om nemndas henvisning til forarbeidene i sak **2022-266** betyr at det må utledes en strengere aktivitetsplikt utover det eventuelt å varsle elektronisk, og å sende nytt gebyrkrav hver 14. dag. Verken forarbeidene eller nemnda har sagt noe om når en slik ekstra aktivitetsplikt eventuelt skal inntre, men i lys av at nemnda kom til at gebyret i ovennevnte sak var korrekt ilagt, forstår sekretariatet det slik at gebyret som utgangspunkt kan ilegges der hvor varsling og ileggelse er gjort slik som i denne saken.

Etter dette legges det til grunn at Trafikksikringsforeningen har overholdt reglene for varsling og gebyrileggelse, slik de fremgår av gebyrforskriften §§ 6 og 7.

Vilkår for dispensasjon (hel eller delvis reduksjon av gebyret)

Dersom vilkårene for å illegge gebyr er oppfylt, kan det bli et spørsmål om det er grunnlag for likevel å ettergi eller redusere gebyret.

Hjemmelen for dispensasjon følger av bilansvarsloven § 17 a annet ledd, jf. Gebyrforskriften 9, hvor det fremgår at Trafikksikringsforeningen kan ettergi gebyret helt eller delvis. Ettergivelse kan skje dersom unnlatelsen av å tegne ansvarsforsikring må regnes som "unnskyldelig som følge av forhold utenfor den ansvarliges kontroll", jf. gebyrforskriften § 9.

En forutsetning for dispensasjon er at bruddet på plikten til å tegne forsikring må anses som unnskyldelig som følge av forhold utenfor den ansvarliges kontroll. I dette ligger at klager er ansvarlig for alle forhold innenfor hans kontrollsfære, det vil si alle omstendigheter som klager kan påvirke. Det er forutsatt at dispensasjonsadgangen skal praktiseres strengt, og at det er den som påberoper seg dispensasjon som har bevisbyrden for at det foreligger omstendigheter som gir grunnlag for dette. Dette følger av lovforarbeider og av nemndas avgjørelser, se blant annet **FinKN 2020-189**.

Finansklagenemnda Skade (TFF Gebyr) har i avgjørelse **FinKN 2019-373** uttalt at ordnet økonomi med evne og vilje til å betale sine forpliktelser etter hvert som de forfaller, ligger innenfor hver enkelt sin "kontrollsfære", og at det følgelig er et forhold den enkelte er ansvarlig for og som kun i helt ekstraordinære tilfeller vil kunne åpne for dispensasjon.

Forsikringsselskapet har i saken vedlagt faktura med betalingsfrist 1.11.18, purrebrev med betalingsfrist 29.11.18 hvor det opplyses at forsikringene vil bli sagt opp ved manglende betaling samt varsel om inkasso datert 17.12.18.

Så vidt vi forstår sakens faktum er purrebrev og varsel om inkasso sendt til riktige adresser. Vi legger derfor til grunn at klager ut fra tilgjengelig informasjon hadde oppfordring til å bringe forsikringene i orden. Det må anses å ligge innenfor klagers kontroll som forsikringstaker å opprettholde forsikringsdekningen ved å sørge for betaling av riktig beløp til riktig tid. Vår vurdering er derfor at det ikke er sannsynliggjort at manglende betaling skyldtes forhold utenfor klagers kontroll, og det er da ikke grunnlag for dispensasjon.

Klagers fullmektig har anført at klager som følge av et hardt og langt samlivsbrudd i 2016/2017 ikke har vært i stand til å ta hånd om privatøkonomi eller forholde seg til andre avtaler.

Det forhold at sykdom har virket inn og gjort det vanskelig å foreta seg det som er nødvendig for å hindre at det påløper gebyr, har ikke blitt ansett som tilstrekkelig til å fritta for gebyrplikt, jf. avgjørelse **FinKN 2019-218**. Dispensasjon forutsetter at det legges frem dokumentasjon som tilsier at man som følge av helsemessige forhold har vært helt ute av stand til å ivareta de plikter som påligger en eier av et kjøretøy, for eksempel fordi man har vært innlagt på sykehus, jf. **FinKN 2020-514**. I sak **FinKN 2022-128** skrev nemnda at det skal svært mye til for at sykdom kan lede til dispensasjon.

I denne saken er det blant annet fremlagt legeattest hvor det blant annet fremgår at klager var sykemeldt i perioden 17.10.18 til 16.11.18 grunnet en krisesituasjon. Videre fremgår det av legeattesten at tilstanden hadde pågått over lengre tid og at det var utførlig journalført at klager av helsemessige årsaker hadde hatt problemer med å ivareta sin egen økonomi.

Som vist til over forutsetter dispensasjon at det fremlegges dokumentasjon som tilsier at man som følge av helsemessige forhold har vært helt ute av stand til å ivareta de plikter som påligger eier av et kjøretøy. Ut fra dokumentasjonen som er fremlagt i saken er det ikke sannsynliggjort at klager har vært helt ute av stand til å ivareta de plikter som påligger en eier av et kjøretøy. Dokumentasjonen som er fremlagt sier ikke noe om klagers evne til å ordne opp i forsikringsforholdet eller eventuelt avregistrere bilen. Vi viser til at dispensasjonsfullmakten skal praktiseres strengt, og kan ikke se at ovennevnte gir grunnlag for hel eller delvis reduksjon av kravet.

Avslutningsvis viser vi til nemndas avgjørelse i sak **FinKN 2022-939** hvor det blant annet fremgår at:

Også i denne saken er gebyrperioden blitt lang, vel ti måneder. Som uttalt ovenfor, har Trafikksforsikringsforeningen oppfylt sin varslingsplikt, men det er ikke i saken opplyst noe om hvilke aktiviteter som er utført fra Trafikksforsikringsforeningens side for å få kontakt med klager med tanke på å begrense gebyrets størrelse etter den innledende fasen. Nemnda viser om slike forhold til følgende uttalelse fra forarbeidene (Prop. 1 LS (2017-2018) Skatter, avgifter og toll 2018 s. 200):

Departementet anser det ikke som hensiktsmessig å angi et øvre tak for et samlet gebyr, eller angi et maksimalt tidsrom for når gebyret kan pålegges. En slik bestemmelse vil kunne motvirke formålet med gebyret, som er å motivere eiere til å holde motorvognen trafikksforsikret, og nye eiere til selv å tegne forsikring. Departementet legger imidlertid til grunn at Trafikksforsikringsforeningen aktivt følger opp unnlatelser av å betale gebyr, slik at gebyret ikke påløper over lang tid, og utgjør uforholdsmessig høyt beløp.

Under kapittel 15.10, Merknader til forslaget, skriver departementet at det for Trafikksforsikringsforeningen, i tillegg til dispensasjonsadgangen, "i særlige enkelttilfeller" vil kunne være aktuelt å ettergi kravet, eventuelt i kombinasjon med en lemping av "rene innfordringsmessige hensyn".

Sekretariatet bemerker at det i denne saken er tale om en lang gebyrperiode. Vi gjør oppmerksom på at Trafikksforsikringsforeningen, selv om det ikke er grunnlag for dispensasjon etter bilansvarslova § 17 a, jf. gebyrforskriften § 9, har anledning til å lempe krav ut fra rene innfordringsmessige hensyn. Dersom klager har betalingsvansker, kan det altså være hensiktsmessig å ta dette opp med Trafikksforsikringsforeningen, jf. også **FinKN 2021-864**.

Etter dette har vi kommet til at bruddet på forsikringsplikten ikke skyldes forhold som lå utenfor klagers kontroll. Gebyret kan derfor ikke ettergis, jf. bilansvarslova § 17 a annet ledd og gebyrforskriften § 9.

(...)

Finansklagenemnda Skades begrunnelse

Når det gjelder spørsmål om gebyret er korrekt ilagt, og om det er varslet i tråd med bestemmelsene i gebyrforskriften §§ 6 og 7 viser nemnda til det sekretariatet har skrevet om disse spørsmålene. Nemnda er enig i både sekretariatets generelle forståelse av reglene og den konkrete anvendelsen av reglene i vår sak.

Sakens hovedspørsmål er om det er grunnlag for å gi dispensasjon, helt eller delvis, på grunn av sykdom.

Trafikksforsikringsforeningen kan etter bilansvarsloven § 17 a annet ledd, jf. gebyrforskriften § 9 ettergi gebyret, helt eller delvis. Ettergivelse kan skje dersom unnlatelsen av å tegne ansvarsforsikring må regnes som "unnskyldeelig som følge av forhold utenfor den ansvarliges kontroll", jf. gebyrforskriften § 9. I Prop. 1 LS (2017-2018) side 202 uttalte Finansdepartementet blant annet følgende:

Den forsikringspliktige vil i forhold til gebyret og forsikringsplikten være ansvarlig for alle forhold innenfor sin "kontrollsfære", uavhengig av om vedkommende kan bebreides for disse forholdene. Kontrollerbare er

forhold som den ansvarlige har kunnet påvirke. Det samme må gjelde for ny eier som ikke selv har tegnet forsikring ved kjøpet. Departementet legger til grunn at dispensasjonsfullmakten skal praktiseres strengt, og at bevisbyrden for at det foreligger et forhold utenfor den ansvarliges kontroll, må ligge på søkeren.

Det skal etter dette mye til for at det skal være adgang til å gi dispensasjon, også i de tilfeller der sykdom påberopes som fritaksgrunn. Som sekretariatet har påvist, har nemnda i flere tidligere avgjørelser lagt til grunn at man må sannsynliggjøre at man nærmest har vært helt ute av stand til å ivareta de plikter som påhviler en eier av et kjøretøy. Lengre sykehusopphold kan tenkes å være et eksempel på dette, men med dagens teknologiske muligheter vil man også fra sykehus kunne sørge for betaling av sine løpende forpliktelser.

I saken er det lagt frem omfattende helseopplysninger. Disse viser at klager ble akuttinnlagt i sykehus i midten av august 2018. Han var innlagt kun over natten, men ble ikke sykemeldt. Midt i oktober ble han av fastlegen sykemeldt i til sammen fire uker på grunn av stress/utbrenthet, men var i fullt arbeid igjen fra og med 17.11.18.

Faktura med krav om betaling av forsikringspremie ble sendt klager 26.9.18 med forfall 1.11.18. Purring med varsel om opphør av forsikring ble sendt 15.11.18 med frist for betaling 29.11.18. Varsel om inkasso ble sendt 17.12.18, og forsikringsforetaket la inn opphøret i TFFAuto 18.12.18 med virkning fra dagen før.

Gebyrperioden startet 18.12.18, og slik nemnda ser det, hadde klager flere muligheter for å hindre en slik utvikling. Han mottok premiekravet da han var i fullt arbeid og hadde lang frist på å betale det. Legejournalen viser at klager selv om han var sykemeldt i perioden 17.10.-17.11.18, også i denne perioden var aktiv fysisk ved å gå turer og delta i fotballtreninger. Også i tiden etter sykemeldingen hadde klager mulighet for hindre at forsikringen opphørte ved å betale premien, kontakte sitt forsikringsselskap eller avskilte kjøretøyet dersom økonomien tilsa det.

Nemnda har også gjennomgått legeopplysningene for perioden frem til ny forsikring ble tegnet. Fastlegens journal viser at klager var til konsultasjon 26.2.19 fordi familien hadde sendt bekymringsmelding om økonomiske og sosiale problemer, men klager opplyste da at selv om han hadde hatt en tøff periode høsten 2018, var han nå i bedring, og han ble ikke sykemeldt. For den resterende del av gebyrperioden er det ikke notert noe i journalen om helsemessige forhold som tilsier at klager skulle være hindret fra å ivareta sine økonomiske forpliktelser.

Nemnda er etter dette kommet til at det ikke er grunnlag for å gi dispensasjon for noen del av gebyrperioden.

Som sekretariatet har påpekt, vurderte lovgiver å fastsette en lengste tid for illeggelse av gebyr. I Prop. 1 LS side 200 uttalte departementet:

Departementet anser det ikke som hensiktsmessig å angi et øvre tak for et samlet gebyr eller angi et maksimalt tidsrom for når gebyr kan pålegges. En slik bestemmelse vil kunne motvirke formålet med gebyret, som er å motivere eiere til å holde motorvognene trafikkforsikret, og nye eiere til selv å tegne forsikring. Departementet legger imidlertid til grunn at Trafikkforsikringsforeningen aktivt følger opp unnlatelser av å betale gebyr, slik at gebyret ikke påløper over lang tid, og utgjør et uforholdsmessig beløp.

Når lovgiver har valgt ikke å gi konkrete regler om oppfølgende aktivitet fra Trafikkforsikringens side, mener nemnda den ikke har rettslig adgang til å redusere ilagte gebyr dersom det er utvist liten eller manglende aktivitet. Nemnda har derfor i slike tilfeller i stedet valgt å henstille til Trafikkforsikringen om å vurdere nedsettelse, eventuelt i kombinasjon med rene innfordringsmessige hensyn.

I vår sak dreier det seg om en svært lang gebyrperiode og et uforholdsmessig beløp, og Trafikkforsikringsforeningen har på forespørsel opplyst at den ikke selv har iverksatt noen tiltak

utover varslinger i initialfasen og ved senere utsendelse av gebyrkrav hver 14. dag.

Slik saken ligger an, bør Trafikkforsikringsforeningen etter nemndas mening foreta en slik vurdering som nevnt ovenfor.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Skades konklusjon

Trafikkforsikringsforeningen gis medhold.

Ved behandlingen deltok Rune Jensen (leder), Trine Vøien (bransjerepresentant) og Berit Aamodt (forbrukerrepresentant).